

K.L.B.P. Bondsbureel
Horizonpark blok 3
Leuvensesteenweg 510 - bus 15
BE-1930 Zaventem

Belgaphil

- 3 Woord van de voorzitter en de hoofdredacteur
- 4 Post per spoorwegen in Nederlands-Indië
- 8 Agenda, Info's en Mededelingen
- 10 De treinpostkantoren
CÖLN (RHEIN)-VERVIERS en CÖLN-VERVIERS 1914 - 1918

- 17 Ondergang van de Bismarck
- 20 Het kamp van Brasschaat en Brasschaat-ORT
gedurende WO I (deel 2)
- 23 Stempel "Reichspost"
ook na de oorlog nog in gebruik

De grootste internationale postzegel- en muntenbeurs van België.

25 & 26/03/2016 en 30/09 & 1/10/2016

antwerp expo
Jan van Rijswijcklaan 191
B-2020 Antwerpen

vrijdag: 10.00 - 17.00
Zaterdag: 10.00 - 16.00

Inkom: € 5.00

Wat heeft Antwerpfile te bieden:

- Grootste postzegel- en muntenbeurs van België (3000+ m2).
- Makkelijk bereikbaar, dichtbij historisch stadscentrum Antwerpen.
- Expo-Cafetaria met ruim aanbod.
- Klassiek & modern.
- Variëteiten & curiositeiten.
- Thema- en partijverzamelingen.
- brieven & postkaarten.
- Schattingen & Expertise.
- Materiaal, catalogi & toebehoren.

Woord van de voorzitter en de hoofdredacteur

Met dit “zomernummer”, Belgaphil 43, heeft de redactie getracht om ook een echt vakantienummer te brengen. Ik ben ervan overtuigd dat zij eens te meer in hun opzet zijn geslaagd.

Voor de eerste en waarschijnlijk laatste keer is de redactie tussengekomen. Natuurlijk appreciëren we wat de voorzitter ons te melden heeft, maar zoals jullie kunnen lezen is onze voorzitter er steeds van overtuigd dat de redactie van Belgaphil goed werk levert. We doen ons best en in de mate van het mogelijke vermijden we kleine en grote onregelmatigheden. Kritiek, negatieve of positieve, wordt door de redactieleden aanvaard met in het achterhoofd: “We zullen het beter of nog beter (proberen) doen”.

Onze voorzitter mag echter ook wel eens in de bloemetjes worden gezet. Met zijn allen weten we dat hij op regionaal en nationaal vlak steeds een voortrekker is geweest en nog steeds blijft. Wat velen niet weten is dat ook op Europees en internationaal vlak onze voorzitter zijn stem laat horen, er voor zorgt dat ons landje wordt gehoord en meetelt. Op de FEPA-vergadering in Athene vorig jaar stond Eddy nog alleen met zijn standpunt, ook de mening van de Belgische filatelisten.

Op de vergadering in Portugal eind april dit jaar was heel Europa bekeerd. Wij hebben er gescoord en heel wat Belgische filatelisten zullen binnenkort het voor hen goede nieuws vernemen. De redactie van Belgaphil meent - en naar mijn oordeel terecht - dat ook dit werk van de voorzitter eens mag vernoemd worden. Eddy, in naam van ons allen, bedankt daarvoor.

De oproep om de aangepaste ledenlijsten aan de beheerder van de bestanden op te sturen mocht rekenen op een goede respons. Niettemin zijn er nog altijd een aantal kringen die

niet reageren op onze vraag en dat is spijtig, niet alleen voor hen zelf of hun leden die verstoken blijven van Belgaphil, maar vooral voor alle medewerkers die belangeloos alles doen om alles in goede banen te leiden. Voor alle leden herhalen we graag nog even het adres van het Bondsbureau:

K.L.B.P. – F.R.C.P.B.
Horizonpark Blok 3
Leuvensesteenweg 510 bus 15,
1930 Zaventem
☎ 02/721.58.50

(enkel op dinsdag tussen 10.00 en 15.00u)

Info bibliotheek: bibfrpcb@gmail.com

info algemeen: e.vanvaeck@klbp.be

Uiteraard ben je altijd welkom om een bezoekje te brengen aan onze bibliotheek en het bondsbureau. Je bent er van harte welkom iedere dinsdag van 10.00 tot 15.00 u., maar niet in juli en augustus, want dan zijn we met vakantie.

Aan de verantwoordelijke uitgevers van de clubbladen wordt ook gevraagd hun exemplaar aan bovenstaand adres door te zenden en niet meer aan de bibliothecaris of een van de bestuursleden.

Rest mij enkel nog u allen en de familie een prettige vakantie toe te wensen.

Tot later.

COLOFON

Voorzitter

Eddy Van Vaeck
 Blancefloerlaan 165 b8
 BE-2050 ANTWERPEN
e.vanvaeck@klbp.be

Secretaris

Constant Kockelbergh
 Avenue des Cerisiers, 21
 1330 RIXENSART
constant.kockelbergh@skynet.be

Penningmeester

R. Duhamel
 Avenue des Erables, 14
 B-1420 BRAINE-L'ALLEUD
robertduhamel10@yahoo.fr
 nr. rekening “Landsbond”
 IBAN: BE19 2100 5839 0012
 BIC: GEBABEBB

Medewerkers

Koenraad Bracke
 Robert Duhamel
 Michel Fivez

Jozef Ghys
 Constant Kockelbergh
 Michel Meuwis
 Bernard Péters
 Charlotte Soreil
 Ivan Van Damme
 Filip Van der Haegen

Vertalers

Serge Havaux
 Constant Kockelbergh
 Bernard Péters

Oplage

10 000 exemplaren

Prijs

GRATIS voor de leden van K.L.B.P.

€ 15,00/jaarabonnement

Volgend nummer

Belgaphil nr. 44 verschijnt op 15 oktober 2016.

Om onder de beste voorwaarden gepubliceerd te worden dienen uw teksten en mededelingen uiterlijk op 1 september 2016 toe te komen op de redactie:

Redactie Belgaphil,
 p/a Ivan Van Damme
 Vijverstraat 19, B-9881 Bellem
E-mail: naviemmadnav@skynet.be

en Michel Fivez, E-mail:
michel.fivez@telenet.be

Verantwoordelijkheid

Iedere auteur blijft steeds verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

URL: www.klbp.be

Post *per* spoorwegen in Nederlands-Indië

Overige zegels spoorweg gerelateerd

1946

1 cent grijsgroen, afbeelding spoorbrug bij Soekaboemi.

1947

Hulpuitgifte, opdruk in zwart, afbeelding spoorbrug bij Soekaboemi.

4 op 1 cent grijsgroen

▲ Bovenstaand stempel is vermoedelijk gemaakt uit hout of rubber

▼ Tekst links: Staatsspoorwegen verenigd spoorwegbedrijf

Tekst rechts: Aan de spits bij de wederopbouw van Indonesië ▲

De Weense drukken

De navolgende Expreszegel is gedrukt (1948) bij de Oostenrijkse Staatsdrukkerij in Wenen.

De zegel is een ontwerp van J. Schrom, een medewerker van de Staatsdrukkerij.

De zegels komen voor als Repoeblik Indonesia en Republik Indonesia.

We kennen deze basiszegels ook nog met opdrukken te weten:

- MERDEKA DJOKJAKARTA 6 JULI 1949
- Republik Indonesia Serikat 27 Des. '49
- Idem, maar dan december voluit geschreven
- RIS
- RIS Merdeka
- RIS Djakarta

Deze opdrukken kunnen zowel in rood als in zwart aangebracht zijn.

Tevens zijn er twee soorten tandingen, $13\frac{1}{2} \times 14\frac{1}{4}$ en tanding $14\frac{1}{2}$

Ook komen er ongetande proeven voor.

De geldigheid van de zegels liep tot 30 juni 1950.

Vervalste spoorwegopdrukken Nederlands-Indië

De navolgende opdrukken op de zegels zijn maakwerk. Voor de duidelijkheid: de zegels zijn echt en de opdrukken vals, want die hebben nooit bestaan. Het is niet onwaarschijnlijk dat er nog andere vervalste opdrukken te voorschijn komen die hier nu nog niet bekend zijn.

De zegels zijn van de uitgiften tussen 1912 en 1923.

De volgende opdrukken komen voor:

- Medan Spoorweg Station
- Spoorwegen Nederlandsch-Indie
- Nederlandsch Indië Spoorwegmaatschappij
- Vervoerd per Ned. Indisch Spoor
- Vervoeren per spoor
- Ned.Indische Spoorweg Maatschappij
- Per Ned-Indisch spoor

MEDAN SPOORWEG STATION

De onderstaande zegels zijn eerst bedrukt / gestempeld voor ze op een brief gekleefd zijn.

De tekst is gedrukt in de kleur zwart in 3 regels.

De woorden Medan en Spoorweg zijn 17 mm lang, het woord station is 13 mm.

Het woord Medan is 3 mm hoog, het woord spoorweg en station zijn 2 mm hoog.

De afstand tussen Medan en spoorweg is 4 mm en tussen spoorweg en station 2 mm.

NVPH 100

NVPH 107

NVPH 110

NVPH 113

NVPH 114

SPOORWEGEN NEDERLANDSCH-INDIE

De tekst is gedrukt in de kleur rood in 2 regels.

Het woord Spoorwegen is 28 mm lang en 2,5 mm hoog.

Nederlandsch-Indie is 47 mm lang en eveneens 2,5 mm hoog, de ruimte tussen de twee regels is 1 mm.

NVPH 160

NEDERLANDSCH INDIE
SPOORWEGMAATSCHAPPIJ

De tekst is gedrukt in de kleur zwart in 2 regels.

Het woord Nederlandsch Indië is 39 mm lang en 3 mm hoog.

Het woord Spoorwegmaatschappij is 46 mm lang en 3 mm hoog.

Vervoerd per Ned- Indisch Spoor

De tekst is gedrukt in de kleuren zwart en rood in 3 regels.

“Vervoerd per” is 23 mm lang en 2,5 mm hoog.

“Ned-Indisch” is 21 mm lang en 2,5 mm hoog.

“Spoor” is 10 mm lang en 2,5 mm hoog.

NVPH 162

NVPH 126

NVPH 127

NVPH 129

NVPH 130

Vervoeren per spoor

Kleur tekst is donkerblauw/zwart.

Tekst: Vervoeren per Spoor, is 36 mm lang en 2 mm hoog geplaatst in kastje 5 mm hoog.

NVPH 100

NVPH 110

NVPH 112

Ned.Indische Spoorweg Maatschappij

Kleur tekst is zwart en in 2 regels

Tekst: Ned-Indische Spoorweg, is 39 mm lang en 2,5 mm hoog

Maatschappij is 22 mm lang en 2,5 mm hoog

NVPH 163

NVPH 161

Per Ned-Indisch spoor

Kleur tekst in zwart.

De tekst is 30 mm lang en 2,5 mm hoog. ☺

Agenda, Info's en Mededelingen

De **Koninklijke Vlaamse Bond van Postzegelverzamelaars Tielt** organiseert op zondag **4 september 2016** van 9 tot 17 uur zijn **16de Nationale Postzegelbeurs** in de Europahal, Mackzekplein in 8700 Tielt. (op 400m van centrum stad, met grote gratis parking). Toegang gratis
Info: Frans Bolleire, Gross Geraulaan 4, 8700 Tielt - tel. 051 40 59 23 - email: bolleire.f@telenet.be

---

Le **Cercle royal philatélique athois "Les Amis du Timbre"** organise le dimanche **4 septembre 2016** de 9 à 16 heures sa **18e bourse annuelle PHILATHELIA 2016** à l'Institut Vauban, avenue Vauban 6 à 7800 ATH. (Timbres-poste, cartes postales). Entrée libre. Vaste parking.
Informations: Philippe LEBLOND - tél. 0495 28 04 79.

De **Koninklijke Postzegelclub van de Westhoek Nieuwpoort** organiseert haar **9e Nationale Postzegel- en Ruilbeurs** op zaterdag **17 september 2016** te 8620 Nieuwpoort in de zaal Iseland van de Stedelijke Vismijn van 09.00 uur tot 16.30 uur. Postzegels-Brieven-Maximafilie-Marcofilie. Gratis toegang – Grote parking. Een nieuwe MyStamp in de reeks 'Monumenten van Nieuwpoort' zal er te koop zijn.
Inlichtingen bij : Oscar Lingier (Tel : 058/233742 na 19 uur) of em026@skynet.be.

LA HULPE - Dans le cadre du 2ème **Toots Jazz Festival** à La Hulpe, le **Cercle Philatélique** de la commune organise une exposition "**Philatélie ouverte**" ayant pour thème la musique et plus spécialement le jazz.

Où ? Cette exposition se déroule à l'**Espace Toots**, rue des Combattants 61 à 1310 La Hulpe avec le précieux concours du Syndicat d'initiative de la commune.

Quand ? Du jeudi **28 août au dimanche 4 septembre 2016** inclus, tous les jours de 13h à 18h, sauf jeudi 1er août et dimanche 4 septembre de 10h à 18h - entrée gratuite.

Renseignements : Geneviève Hautier (genevieve.hautier@tvcablenet.be)

Jean-Marie Leduc (jean-marie.leduc@pandora.be)

Le **Cercle Philatélique Yvetois** organise une **Exposition philatélique précompétitive régionale Namur - Hainaut** le samedi **1er octobre 2016** de 9 à 17 heures.

Hall Omnisports, Allée du 125e Régiment d'Infanterie, 5650 Walcourt.

Renseignements: Jean-Marie Guidosse, Rue de Charleroi 118, 5650 Yves-Gomezée
tél. 071 65 03 50 - email: guidosse.jm@scarlet.be

Le **Royal Club Philatélique de Wavre** organise sa **bourse annuelle** le dimanche **16 octobre 2016** de 9 à 16 heures en la salle des fêtes de l'hôtel de ville de Wavre. Entrée gratuite.

Renseignements: Mr. Jean David Soille, tél. 0474 06 93 94.

De **Association Philatélique d'Estaimpuis** organiseert een filatelistische tentoonstelling en een beurs ter gelegenheid van zijn **40ste verjaardag**, de zondag 30 oktober 2016 van 9 u. tot 16 u. in zaal "La Redoute", Rue de Menin, 7730 Estaimpuis

(Autosnelweg A17 uitrit 2 Estaimpuis, volg de pijlen "La Redoute"). Vrije toegang.

Inlichtingen : Bernard Péters, Rue des Combattants 82, 7730 Néchin. 069.35.10.53

email: bernardpeters@scarlet.be

De **Koninklijke Filatelieclub Geraardsbergen** organiseert op zaterdag **5 november 2016** een **RUILBEURS voor alle verzamelaars** (postzegels, postkaarten, enz.) in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 - Geraardsbergen. Gratis toegang van 9 tot 15u30.
Info: Secretariaat: tel. 054 41 52 10

De **Herenthoutse Postkaartenclub, de Herentalse Numismatica en**

KPZK Ontspanning Herentals organiseren een **Zomerbeurs voor verzamelaars** op zondag **14 augustus 2016** op de Grote Markt (Lakenhalle en tentendorp) in Herentals. Toegang Gratis.

Info: tel. 0475 55 24 00

Inlichtingen: • frank.lippens1@skynet.be • jef.ghys@telenet.be • jannekehelsen@telenet.be

Le **Cercle des Collectionneurs Ottignois**, organise sa **20e bourse toutes collections** le dimanche **4 septembre 2016** de 9h à 16h au Centre Culturel, Avenue des Combattants, 41, 1341 Ottignies. (en face de l'église d'Ottignies) - entrée gratuite.

Renseignements: M. Briet tél. 010 61 37 44

P. Vandegoor tél. 010 41 60 78

F. Bertrand tél. 010 65 91 34

De Torhoutse postzegelclub **KVBP Torhout** organiseert op zaterdag **10 september 2016** van 09.00 uur tot 16.00 uur zijn **5de grote ruilbeurs** in de Campus Houtland Rijselstraat 110 TORHOUT. Gratis toegang – ruime parking – cafetaria.

Inlichtingen : Desloovere Daniel tel. 050/221482 desloovere.daniel@skynet.be

Cremering Jean-Pierre tel. 050/216886 jeanpierre.creminger@gmail.com

Wefis Studie Nummer 148

Het postverkeer in de Duitse sector rond Torhout en Krekebeke tijdens WO I

WEFIS heeft in zijn 147^e en 148^e studie speciale aandacht voor het postverkeer in de Duitse sector rond Torhout en Krekebeke tijdens WO I.

WEFIS Studie 148 is het tweede en laatste deel van een studie over het postverkeer uit de eerste lijn aan de IJzer en de Krekedorpen. Ook de post uit de rustkantonementen en de achterliggende bevoorradingszone wordt uitvoerig besproken. De gemeenten Esen, Zarren, Handzame, Werken en Kortemark komen ruim aan bod evenals Beerst, Vladslö, Zedelgem, Koekelare en Zwevezele... Met veel illustraties van de Soldatenpost en de zeer schaarse burgerpost uit deze zone.

Deze studie is van de hand van Benny Blontrock en telt 76 bladzijden.

De kostprijs van dit nummer bedraagt € 8,00 (+ € 2,00 portkosten / Europa op aanvraag) en is te bestellen bij de heer Robert Lisabeth, Heidebloemstraat 24 te 8400 Oostende. Rekeningnummer IBAN BE61 2800 4380 3217 - BIC GEBABEBB van WEFIS - 8400 Oostende, met vermelding WEFIS Studie 148.

Volledigheidshalve delen wij hier nog mee dat het eerste deel van deze studie ook nog verkrijgbaar is!

07.07.1917 - Feldpost-kaart vanuit Kortemark over de Deutsche Feldpost/ *** te Lichtervelde, verzonden naar Dresden. Eenheidsstempel: 'ORTSKOMMANDANTUR ä (+ adelaar)'

De treinpostkantoren

CÖLN (RHEIN)-VERVIERS en CÖLN-VERVIERS 1914 - 1918

Al vóór de oorlog, maar nog meer tijdens de bezetting, was het postkantoor van het station Keulen, het Bahnpostamt 10, een belangrijk doorgangspunt voor het behandelen van de treinpost met België.

In deze bijdrage bestudeer ik meer in detail de treinpoststempels die men aantreft op post met bestemming België, die in het postkantoor 10 in Keulen behandeld werd. Mijn waarnemingen berusten op de stukken uit mijn eigen verzameling en deze die mij werden meegedeeld.

Tot mijn verbazing, waren er slechts twee directe treinpostverbindingen van Keulen naar België, één richting Verviers, dicht bij de Belgisch-Duitse grens, en de andere richting Luik. Een derde directe verbinding met Laon in Noord Frankrijk valt buiten het bestek van deze studie.

Een tweede verbazing is dat de briefwisseling met treinpoststempels van dit belangrijk doorgangskantoor veel zeldzamer is dan men zou hebben verwacht.

De privébriefwisseling van Duitse soldaten via de Feldpost gaat altijd richting Duitsland, in tegenstelling met de richting aangegeven op de treinpoststempels. Enkel de officiële militaire dienstpost reist in de omgekeerde richting, zoals aangegeven op de stempels.

Duitse treinpoststempels op civiele briefwisseling zijn veel zeldzamer. Dergelijke brieven werden direct in een postbus van een station gestort met de bedoeling sneller ter bestemming te komen. Vaak echter, zijn dergelijke brieven later toegekomen om de eenvoudige reden dat de post die onderweg opgehaald werd slechts bij de aankomst, op het eindpunt van de betrokken lijn, gesorteerd en gestempeld werd.

Wij stellen ook vast dat op de post met treinpoststempels CÖLN (RHEIN)-VERVIERS en CÖLN-VERVIERS, die aan de eerste trein naar Duitsland toevertrouwd werd, geen vertrekstempels voorkomen. We kunnen dus redelijk aannemen dat deze post bij de aankomst in het station van Keulen gesorteerd en gestempeld werd en vervolgens doorgestuurd naar de bestemming. Het lijkt mij hoogst onwaarschijnlijk dat dergelijke briefwisseling aan boord van een trein gestempeld werd.

Mijn hypothese geeft ook een verklaring voor het ontbreken van een treinumnummer op verschillende poststempels. Inderdaad, vanaf het ogenblik dat de post niet aan boord van een trein verwerkt wordt, maar enkel bij aankomst in Keulen, is de vermelding van een treinpostnummer niet meer belangrijk. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat de stempels zonder treinumnummer gebruikt werden in treinen die niet, of nog niet, over een eigen stempel beschikten.

Op geen enkele civiele brief met bestemming België (afb. 7 en 11) komt een censuurstempel voor. Dit is eveneens een aanwijzing dat de post die in Keulen aankwam, teruggestuurd werd richting België. Het is daarom ook waarschijnlijk dat de meeste van deze dringende zendingen wel later dan verwacht ter bestemming kwamen.

▲ Fig. 7: ZUG zonder nummer (20-2-1915) op civiele post vanuit Waremme

Deze analyse, berust enkel op de stukken waarvan ik kennis heb kunnen nemen. Het overzicht van de werking van de Duitse treinpost is dus uiteraard voorlopig en dient nog verder uitgewerkt te worden. Gezien de rela/eve schaarste van de betrokken stukken doe ik een beroep op onze lezers om mij nieuwe treinnummers en nieuwe extreme data op stukken uit hun verzameling mede te delen (zie adres auteursnaam). Ik dank hen bij voorbaat.

▲ Fig. 11: ZUG 253 (13-6-1917) van Quenast naar Brussel Zwangsverwaltung = sekwestratie

CÖLN (RHEIN) - VERVIERS (Stomp-ovaal)

Treinnummer	Militaire post		Civiele post	
	Eerste datum	Laatste datum	Eerste datum	Laatste datum
zonder, ZUG naast CÖ	3-12-1914	21-10-1917		
zonder, ZUD naast ÖL	1-4-1916	21-9-1917		
zonder, ZUG naast LN	14-8-1915			
ZUG 5			26-3-1915	
ZUG 8	17-10-1915			
ZUG 9	15-4-1915	8-11-1918		
ZUG 23	18-8-1918			
ZUG 27	6-1-1918			
ZUG 37	13-12-1914			
ZUG 45	17-6-1918			
ZUG 66	9-11-1914			
ZUG 88	3-1-1915	21-1-1916	17-3-1915	
ZUG 88 =	15-12-1915			
ZUG 110	10-4-1915	26-6-1915		
ZUG 118	21-5-1915	13-9-1915	27-5-1915	
ZUG 136	15-2-1915	2-2-1916		
ZUG 302	25-2-1915			
ZUG 304	16-10-1915			
ZUG 409	7-5-1915			
ZUG 413	15-11-1915	15-7-1916		
ZUG 422	22-3-1916			
ZUG 626	7-12-1914			
ZUG 721	11-7-1917			

Plaatsen van verzending: Berlaere, Brussel, Cöln-Ehrenfeld, Denain, Douai, Erquelines, Eschweiler, Feldpoststation Nr. 10 in Frankrijk, Gent, Hoogde, Jeumont (bij Maubeuge), Lille, Pepinster, Quiévrain, Spa, Tergnier, Verviers, evenals de MED¹ I Betriebsamt Douai en de MED I Betriebsamt² 3, DFP³ Nr. 402 met de Briefstempel Nr. 38 (Leforest).

1 MED 1 = Militär-Eisenbahn-Direktion 1 in Rijsel

2 Betriebsamt = Exploitatiedienst

3 DFP = Deutsche Feldpost

ZUG naast CÖ

ZUG naast ÖL

ZUG naast LN

ZUG 5

ZUG 8

ZUG 9

ZUG 23

ZUG 27

ZUG 37

ZUG 45

ZUG 66

ZUG 88

ZUG 88=

ZUG 110

ZUG 118

ZUG 136

ZUG 302

ZUG 304

ZUG 409

ZUG 413

ZUG 422

ZUG 626

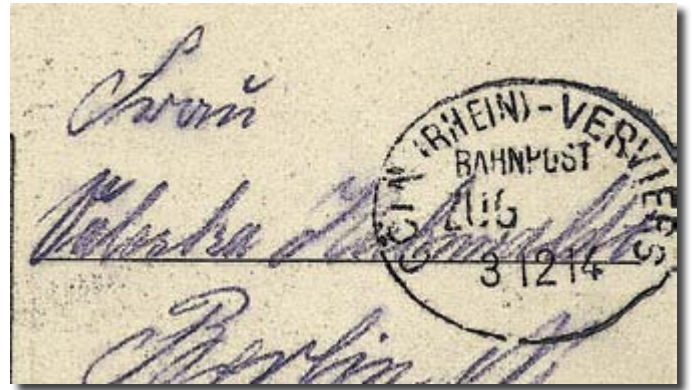

ZUG 721

▲ Fig. 1: Zonder nummer, ZUG naast CÖ (1-10-1917) van de MEDI Station Nr. 38 naar Nürnberg.

▲ Fig. 2: Zonder nummer, ZUG naast ÖL (3-12-1914) naar Berlin.

▲ Fig. 3: Zonder nummer, ZUG naast LÖ (1-4-8+1915) via de Orts Kommandantur Hooglede naar Brussel.

▲ Fig. 4: ZUG 8 (3-1-1915) van Gent (2-1-1915) naar Magdeburg. De stempel MANAGE Contentieux (Dienstgeschillen) dient voor het portvrijdom (verzameling Waka Stegmüller).

◀ Fig. 5 (recto-verso): ZUG 9 (6-6-1915) van de Eisenb(ahn)-Bau-Comp(agnie) 24 naar Mainz-Mombach ▶
(Eisenbahn-Bau-Compagnie = Bouwcompagnie van de spoorwegen)

▲ Fig. 6: ZUG 37 (13-12-1914) van Cöln-Ehrenfeld aan een gewonde Duitse krijsgévangene in het militair hospitaal van Perigueux.

▲ Fig. 8: ZUG 118 (21-5-1915) van Cambrai naar Bielefeld.

COÛLN - VERVIERS (Stomp-ovaal)

Treinnummer	Militaire post		Civiele post	
	Eerste datum	Laatste datum	Eerste datum	Laatste datum
ZUG zonder nummer	15-11-1916	21-9-1917	20-2-1915	30-5-1916
ZUG 3	14-4-1915			
ZUG 118	21-5-1915	27-8-1915		
ZUG 304	25-2-1915	16-10-1915		
ZUG 413	8-4-1915	18-5-1916		
ZUG 1524	4-2-1917			

Plaatsen van verzending: Aachen, Cambrai, Huy, Lille, Namèche, St. André, Tilff, Waremme, Wijgmaal en de Bayerische Eisenbahn-Betriebs-Kompagnie¹ Nr. 9, MED I.

¹ Exploitatiecompagnie van de spoorwegen

CÖLN - VERVIERS (Stomp-ovaal)

▲ Fig. 9: ZUG 413 (8-4-1916) van Rijsel naar Potsdam ►

CÖLN - VERVIERS (Spits-ovaal)

Treinnummer	Militaire post		Civiele post	
	Eerste datum	Laatste datum	Eerste datum	Laatste datum
ZUG zonder nummer	18-11-1914	15-7-1915		
ZUG 1		22-2-1915		
ZUG 3		3-12-1914		
ZUG 12		11-1-1915		
ZUG 15		1-5-1917		
ZUG 23		28-4-1918		
ZUG 27		30-3-1916		
ZUG 30-		4-5-1915		
ZUG 32	20-3-1916	2-12-1916		
ZUG 37	16-2-1916	29-8-1918		
ZUG 110		29-4-1915		
ZUG 304	22-2-1915	19-4-1915		
ZUG 413	24-4-1916	6-12-1916		
ZUG 454		10-8-1915		

Plaatsen van verzending: Aachen, Andenne, Aywaille, Brussel, Cöln-Deutz, Cöln-Weiden, Hastière-Lavaux, Libercourt, Quenast, Somain (Nord), Tournai en de Etappen Frankrijk.

CÖLN - VERVIERS (Spits-ovaal)

▲ Fig. 10: ZUG 30- (4-5-1915) van Andenne naar Duitsland (verzameling Francis Kinard).

▲ Fig. 12: ZUG 32 (2-12-1916) aan het Feldpostamt van het Gr. Hauptquartier West

Bibliografie:

- Raymond De Graeve, Les cachets "Ambulant" de la Belgique occupée 1914-1918, La Revue Postale, 1977.
- Ralf Koegel, Stempel-Katalog, Bahnpost der Bahnpostämter Köln, Deutz, Mülheim a. Rhein, 1996. ☼

Ondergang *van de* Bismarck

Inleiding

De Bismarck is een van de beroemdste oorlogsschepen die ooit gebouwd werd. Hitlers plannen voor een Duitse bewapening omvatten een marine die een ware uitdaging voor de Britse Royal Navy zou zijn.

Het Duitse slagschip Bismarck werd gebouwd vanaf 1936 en werd te water gelaten op 14-2-1939. Het was destijds het grootste slagschip in de wereld met zijn 41.700 ton (leeg) en 50.900 ton (volgeladen) en met een snelheid van 30 knopen.

In tegenstelling tot de Britten slaagden de Duitsers er niet in om een kanon te ontwikkelen dat zowel tegen lucht- als zeedoelen gebruikt kon worden. Daarom werd een uitgebreide dubbele secundaire bewapening van 15 cm en 10,5 cm aangebracht. Het zwaar geschut omvatte 8 kanonnen van 38 cm.

Fig. 1 : Postzegel Arado Ar 196 watervliegtuig ▲

De zware bepantsering vertoonde enkele tekortkomingen: diverse vitale leidingen waren niet door het hoofdpantserdek beschermd, waardoor er in de uiteindelijke confrontatie met de Britten al snel geen communicatie meer mogelijk was tussen de brug en de hoofdgeschutturen. Het laag liggende pantserdek en de kimkiel zorgden voor een goede stabiliteit waardoor het een goed geschut platform was. De Bismarck werd beschouwd als het paradepaardje van de Kriegsmarine en werd onoverwinnelijk en onzinkbaar geacht.

Aan boord bevonden zich ook vier Arado Ar 196 watervliegtuigen (fig.1) die via een katapult op de achterkant van het schip gelanceerd werden. Bij terugkeer landden ze op het water en werden met een kraan terug aan boord gehesen.

Fig. 2 : Feldpost 1-3-43 van FP nr M00292 toegekend aan kruiser Prinz Eugen ▼

Het bereik van de Bismarck bedroeg iets meer dan 16.000 km bij 19 knopen (35 km per uur). De bemanning bestond uit 103 officieren en 1962 manschappen. Kapitein ter Zee Ernst Lindemann werd aangesteld als commandant van de Bismarck. Hij viel op door zijn tengere uiterlijk maar ook om zijn ijzeren wil en enorme discipline. Hij kreeg zijn eerste kans om zijn bevel uit te voeren tijdens de vaart van november 1940. Vooral de namen van de geschutstorens spraken hem aan: van voor naar achter Anton, Bruno, Ceasar en Dora. Vanwege de Britse suprematie ter zee besloot de Duitse Admiraliteit een directe confrontatie op zee uit de weg te gaan en zich te richten op het tot zinken brengen van de geallieerde schepen om zo de bevoorrading van de Britten te bemoeilijken.

De eerste en tevens laatste reis

De Bismarck en de zware kruiser Prinz Eugen (fig.2) kregen op 19 mei 1941 het bevel om vanuit Gotenhafen (nu Gdynia) aan de oostkust naar de Atlantische Oceaan te varen om de Britse handelsschepen tot zinken te brengen. De Duitse eenheid, onder bevel van Admiraal Günther Lütjens aan boord van de Bismarck, voer door het Kattegat en werd

opgemerkt door een Zweedse kruiser. Hoewel Zweden neutraal was, werd toch de Britse ambassade onmiddellijk ingelicht.

Daarop stuurde de RAF vliegtuigen naar de Noorse kusten en die ontdekten het Duitse smaldeel in de fjorden bij Bergen.

In de vroege ochtend van 21 mei 1941 zette de vloot een koers naar het noorden van de Atlantische Oceaan om via de Deense Straat, tussen Groenland en IJsland, in zuidelijke richting te varen. De Britse kruisers HMS Suffolk en HMS Norfolk die zich in het gebied bevonden merkten de Duitse schepen op en begonnen hen te schaduwen.

Intussen vertrokken de slagkruiser HMS Hood (fig.3) en het slagschip HMS Prince of Wales uit Scapa Flow en arriveerden in de ochtend van 24 mei 1941 ter plaatse en openden onmiddellijk het vuur. Het bleek een onmogelijke strijd tegen de moderne en beter gepantserde Bismarck. Het vijfde salvo van de Bismarck had een vernietigend effect want HMS Hood kreeg een voltreffer in de munitiekamer onder toren X. Er ontstond een steekvlam gevolgd door een enorme explosie. HMS Hood brak in tweeën en zonk vrij snel. Slechts drie van de 1418 bemanningsleden overleefden het drama.

HMS Prince of Wales (fig.4) werd vier keer geraakt door de Bismarck en drie keer door de Prinz Eugen. Toch wist HMS Prince of Wales drie treffers op de Bismarck te plaatsen waarbij een brandstofbunker geraakt werd. De zwaar gehavende Prince of Wales moest het gevecht afbreken en dank zij een rookgordijn kon het schip ontsnappen.

Door brandstof gebrek moest de Bismarck langzamer varen. In de vooravond van 24 mei 1941 besloot de kapitein van de Bismarck om koers te zetten naar het droogdok te St. Nazaire, Frankrijk, het enige droogdok waar de Bismarck terecht kon. Na overleg met de Duitse Admiraliteit zou de Prinz Eugen zich van de Bismarck afscheiden en zelfstandig in de Atlantische Oceaan op konvooien jagen. Toen beide schepen zich in een mistbank bevonden kon de Bismarck door een afleidingsmanoeuvre de Britten verschalken waardoor de Prinz Eugen kon ontsnappen.

Laat op de avond van 24 mei 1941 werd een luchtaanval gestart met negen Swordfish vliegtuigen vanop HMS Victorious (fig.5). Om 23.30 uur begon de aanval maar bracht geen noemenswaardige schade aan. Na deze aanval kon de Bismarck de Britten verschalken en die verloren elk radarcontact.

Het dramatisch verlies van HMS Hood veroorzaakte een schok in Engeland. Dat was voor Churchill de reden om het bevel "Sink the Bismarck" te geven. De zoekactie startte dadelijk en twee Catalina vliegtuigen (fig.6) vertrokken vanop een basis in Noord Ierland om een lange afstand zoektocht te ondernemen. Om 10.30 uur in de ochtend van 26 mei 1941 ontdekte een van de Catalina's de Bismarck.

Om 19.15 vertrokken 15 Fairey Swordfish (fig.7) vliegtuigen vanop het vliegdek van HMS Ark Royal (fig.8) voor een aanval op de Bismarck. De aanval begon om 20.47 uur en een van de Swordfish vliegtuigen plaatste een treffer bij het roer, welke vast sloeg en hierdoor begon de Bismarck in grote cirkels te varen. Daarop

Fig. 3 : Portsmouth 12-8-40 naar kruiser HMS Hood ▲

Raymarine Lientenant Commander AR. Jackson.
Royal Navy.
H.M.S. Hood.
1/2 G.P.O. London.

Fig. 4 : Postzegel HMS Prince of Wales ▲

Fig. 5 : Postzegel HMS Victorious vliegdekschip ▲

Fig. 6 : Postzegel vliegtuig Catalina ▲

▲ Fig. 7 : Stempel Fairey Swordfish vliegtuig

seinde Admiraal Lütjens, die zich eveneens aan boord bevond, naar de Duitse Admiraliteit "Schip is niet meer te manoeuvreren, we zullen strijden tot de laatste granaat".

Nu de Bismarck kreupel was kwamen de Britse kruisers dichterbij maar pas de volgende ochtend, bij het licht worden, begon het definitieve gevecht. Bij dit eindgevecht werd de Bismarck beschoten door vier Britse kruisers die het schip helemaal in puin schoten. Hierop besloot kapitein Ernst Lindemann om springladingen in het schip aan te brengen om haar tot zinken te brengen zodat ze niet in vijandelijke handen zou vallen.

Tegelijk met de ontploffingen van de springladingen vuurde HMS Dorsetshire (fig.9) drie torpedo's af. Dit was noodlottig voor de Bismarck en die verdween om 10.39 uur van 27 mei 1941 in de golven. Meer dan 800 bemanningsleden waren in zee gesprongen en Britse schepen begonnen met drenkelingen uit het water te halen. Toen werd plotseling alarm geslagen omdat het gerucht de ronde deed dat Duitse U-boten waren waargenomen. Daarom werd de reddingsoperatie stopgezet en vertrokken de Britse schepen.

Slechts 118 van de 800 drenkelingen werden gered. In totaal vonden 2091 bemanningsleden de dood. Een van de gesneuvelden was Maschinengefreiter Herbert Jacobsen, geboren op 6-5-1920, die met de Bismarck in de golven verdween. (fig.10). Een van de weinige overlevenden was Ob Maschinenmaat Peter Müller, geboren te Gräpel op 15-1-1915, en die door de Britten uit het water gered werd (fig.11).

▲ Fig. 8 : HMS Ark Royal vliegdekschip

▲ Fig. 9 : Postzegel HMS Dorsetshire

▲ Fig. 10 : Gotenhafen 31-4-41 van Herbert Jacobsen FP M16287 (toegekend aan slagschip Bismarck) Brief verzonden een paar weken voor het vertrek van de Bismarck.

▲ Fig. 11 : POW Camp 23 te Monthait, Ontario Canada 4-6-43 van Ob Maschinenmaat Peter Müller één van de weinige overlevenden van de Bismarck.

Referenties Website:

- "Sink the Bismarck"
- "Bismarck" (slagschip) Wikipedia
- "Operatie Rheinübung, ondergang van de Bismarck"
- "De Bismarck : de schrik van de Engelse koopvaart" ❄

Hubert De Belder

Het kamp van Brasschaat en Brasschaat-ORT gedurende WO I (deel 2)

Tijdens de periode +/- 1895 -1912 werden de poststukken, die bij vertrek NIET ontwaard zijn bij aankomst ontwaard met de grote lijnstempel :

“BRASSCHAET (POLYGONE)”.

De postorders schreven deze handelswijze voor : er mocht niet ontwaard worden met een datumstempel teneinde de ontvangstdatum door de post niet verkeerdelijk aan te duiden.

▲ Kaart van BRASSCHAET 10.8.10 naar BRASSCHAAT POLYGONE ontwaard bij aankomst.

▲ Kaart van de Wereldtentoonstelling in BRUSSEL 1910 naar 2° Regt. Artil. te BRASSCHAAT POLYGONE ontwaard bij aankomst.

Volgens het speciale order Nr. 7789 van 7 oktober 1866, werd vanaf 15 OKTOBER 1866 een telegraafkantoor geopend in BRASSCHAET-POLYGONE. Met het speciaal order Nr. 83/19 van 12 SEPTEMBER 1887 wordt het militair kantoor een gemengd kantoor met de benaming “BRASSCHAET” (TMR) (TMR = Télégraphie Militaire). Volgens het speciale order van 24 oktober 1891 zal vanaf 28 oktober 1891 het kantoor van “BRASSCHAET” (TMR) voortaan de benaming “BRASSCHAET(POLYGONE)” (TMR) dragen .

Dienstkkaart met eenheidsstempel “1er REGIMENT D'ARTILLERIE” van “GAND 1899” naar relais “BRASSCHAET (POLYGONE) 10 JANV 1899” ▼

Op 18 Juli 1898 werd in BRASSCHAET (POLYGONE) een overdraagkantoor geopend afhankelijk van de ontvangerij BRASSCHAET 1.

▲ Ongefrankeerde zichtkaart van “OSTENDE 1900” getakseerd met 20 ct. en afgestempeld relais “BRASSCHAET (POLYGONE) 11 AOUT 1900”

ASSURÉ

Verzekerde brief "200 fr" gefrankeerd met 55 ct. en afgestempeld relais
 "BRASSCHAET (POLYGOON) 24 MAI 1901" via "MERXEM" en
 "ANVERS (STATION) VALEURS" naar "NAMUR"

Port : Briefport 19,4 Gr.:	20 ct
Aantekenrecht :	25 ct
Verzekerde brief tot 1000 Fr.:	10 ct
Totaal:	55 ct.

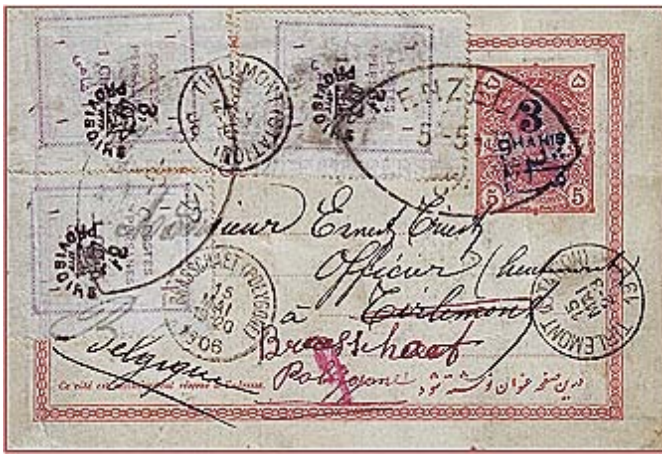
Men ziet op de achterzijde de sporen van de verplichte 5 lakzegels.

Op 17 maart 1905 werd BRASSCHAET (POLYGONE) onderontvangerij.

Postkaart van "BRASSCHAET (POLYGONE) 16 SEPT 1906"
 met violette eenheidsstempel:
 "GENIE/COMPAGNIE DE CHEMIN DE FER" ▶

▲ Postwaardestuk van Perzië, van "ENZELI 5 MEI 1908" ▲
 met bijfranking verstuurd naar TIRLEMONT en doorgestuurd naar "BRASSCHAET (POLYGOON) 16 MAI 1906"

Op 12 februari 1910 wordt "BRASSCHAET (POLYGOON) een onderontvangerij eerste klasse. Volgens het dienstorder Nr 22 van 19 oktober 1910 wordt het kantoor van "BRASSCHAET (Polygone)" omgevormd in "BRASSCHAET 2" en de 23 mm. stempel wordt vervangen door de 28 mm. stempel "BRASSCHAET 2" met 7 punten onderaan.

Geïllustreerde privé-omslag "ARTILLERIE / POLYGOON DE BRASSCHAET" ▲
 gefrankeerd met 25 ct. van "BRASSCHAET 2 / 28.1.1914" naar LILLE.

◀ Doorzendingsformulier voor 3 poststukken van
 ANTWERPEN 1 naar "BRASSCHAET 2 / 14 januari 1913"

wordt vervolgd ...

Stempel "Reichspost" ook na de oorlog nog in gebruik

Het zal voor velen van ons niet bekend zijn maar, van verschillende Duitse verzamelaars komt via PhilaSeiten de melding dat poststempels met de vermelding Reichspost ook na de oorlog nog op verschillende plaatsen in gebruik waren.

De stempels die in dit kleine artikel zijn opgenomen dateren uit 1948. Deze stempels waren toen natuurlijk nog niet zo oud, maar het Duitse Rijk bestond dan niet meer.

De gebruikte stempels waren op aanwijzing van de Britse militaire regering vooral in gebruik in Sleeswijk-Holstein.

Bekende literatuur betreffende deze stempels komt van Hermann Beyerlein in "**Geschichte des Post- und Fernmeldewesens zwischen Nord- und Ostsee**" en deze werd uitgegeven door het „*Gesellschaft für Deutsche Postgeschichte, Bezirksgruppe Kiel*“ onder de titel: "**Poststempel mit dem Zusatz 'Reichspost' von 1945-1950 in Schleswig-Holstein**".

Deze toevoeging "*Reichspost*" moest uit de stempels van München en Nürnberg meteen worden verwijderd en dit vanwege het hakenkruis dat ook in hun stempel was opgenomen.

Van de zegels uit Leipzig met de vermelding '*Reichsmessestadt*', werd de vermelding pas begin november 1945 verwijderd.

De stempels van Frankfurt am Main '*Stadt des Deutschen Handwerkes*' zijn de stempels nog gedurende 1945 in gebruik gebleven.

Ook andere stempels zullen korte tijd na de oorlog mogelijk nog in gebruik zijn geweest. ❁

Postzegelveilingen VAN LOOY & VAN LOOY

info@vanlooystampauctions.com
www.vanlooystampauctions.com

Tel.: 03/ 232 22 05
Fax: 03/ 225 18 73

Frankrijklei 120
2000 Antwerpen

€ 1000 ➡ € 6000

€ 2500 ➡ € 5600

€ 250 ➡ € 2400

€ 7500 ➡ € 10500

€ 300 ➡ € 1650

€ 500 ➡ € 1300

€ 150 ➡ € 560

€ 600 ➡ € 2600

€ 250 ➡ € 720

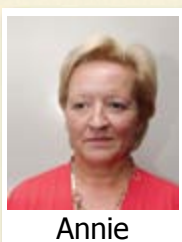
€ 300 ➡ € 900

Enkele voorbeelden van onze topresultaten (Inzet ➡ Opbrengst)

Jaarlijks wisselen er dankzij onze bemiddeling meer dan 20.000 loten van eigenaar. Het uitgebreide aanbod bestaat uit zichtkaarten, brieven & postzegels, zowel Belgische als buitenlandse reeksen & verzamelingen. Aarzel niet ons te contacteren indien u individuele loten of verzamelingen te koop wil aanbieden.

Frans

Annie

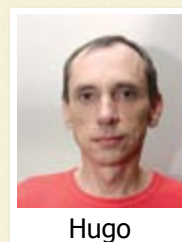
Marc

Marcel

Bart

Hugo

Reeds 20 jaar tot uw dienst.